

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 19794/2022
22.03.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Дејан Живковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Високи савет судства, Привредни суд у Нишу, које заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гжрр 783/22 од 31.08.2022. године, у седници одржаној 22.03.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гжрр 783/22 од 31.08.2022. године и пресуда Вишег суда у Нишу Прр1 2/2022 од 18.05.2022. године па се предмет враћа првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу Прр1 2/2022 од 18.05.2022. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену да му на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Нишу Ст 83/2010, исплати износ од 5.073.606,83 динара, са законском затезном каматом почев од 14.06.2019. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 46.500,00 динара.

Апелациони суд у Нишу је, пресудом Гжрр 783/22 од 31.08.2022. године, одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Вишег суда у Нишу Прр1 2/2022 од 18.05.2022. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је закупац фарме у ... која је била у власништву ДП „ББ“ и ЗЗ „ВВ“, током 2005. године, па је фарму обновио средствима добијеним из кредита Фонда за развој и у њој радио до 2007. године, када је над ДП „ББ“, отворен стечај. Већински власник фарме је постала ЗЗ „ВВ“ након чега је тужилац намеравао да купи фарму јер је она била пописана ради намирења потраживања запослених у задрузи. До купопродаје није дошло, већ је тужилац са запосленима у задрузи закључио уговор о уступању потраживања са преносом хипотеке 17.11.2008. године, на коме су потписи уговарача оверени од стране Општинског суда у Нишу, Одељење у Белој Паланци под бројем II Ов 1887/08. У члану 1. Уговора констатовано је да уступиоци имају доспела потраживања према дужнику ЗЗ „ВВ“, која су обезбеђена извршном вансудском хипотеком у износу од 8.611.736,00 динара, по основу неисплаћених зарада. Уступиоци су своја доспела потраживања уступили пријемнику, заједно са хипотеком, а пријемник се обавезао да за уступљена потраживања сваком уступиоцу исплати његов део потраживања, тако што ће један део, у укупном износу од 2.815.515,00 динара, исплатити у моменту потписивања уговора, а остатак у укупном износу од 991.524,00 динара најкасније до 31.01.2009. године. Над ЗЗ „ВВ“ је отворен стечајни поступак решењем Привредног суда у Нишу Ст 83/2010 од 18.11.2010. године, који је у току, тако што су спроведене две делимичне деобе којима су делимично исплаћена потраживања из првог исплатног реда за 28,83% и за 18,87% по решењима Привредног суда. Решењем Привредног суда Р4 Ст 810/2019 од 14.06.2019. године, усвојен је приговор АА из ... (тужиоца) и утврђено да је подносиоцу приговора повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Нишу у предмету Ст 83/2010, над стечајним дужником Земљорадничка задруга „ВВ“ са О.С.О. „ВВ“ – у стечају, па је наложено стечајном судији да у том предмету у року од 4 месеца од дана пријема решења предузме све неопходне мере и радње ради уновчења преостале имовине стечајног дужника тако да о предузетим процесним радњама обавести председника суда на свака 2 месеца до истека прописаног рока. Стечајни судија Привредног суда у Нишу је обавестио Основни суд у Нишу да је стечајни дужник правно лице са претеженим друштвеним капиталом што произлази из извештаја Задружног савеза Србије број 02-600 од 12.09.2003. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца одбили налазећи да околност да је тужиоцу, решењем Привредног суда у Нишу Р4 Ст 810/2019 од 14.06.2019. године, утврђена повреда права на суђење у разумном року у том стечајном поступку није једини услов за заснивање одговорности тужене државе за имовинску штету због ненаплаћеног потраживања од стечајног дужника, већ да је потребно испуњење услова који се тичу настанка штете и узрочно-последичне везе између те штете и неадекватног поступања тужене, а што тужилац у току првостепеног поступка није доказао, имајући у виду да његово потраживање нема свој основ у праву из радног односа код стечајног дужника, већ у „комерцијалном“ односу.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, а због тога је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу

против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од 1 године од дана када је стекла право на правично задовољење.

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року, на основу Закључка усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.11.2018. године.

Уступање потраживања уговором (цесија), прописано је одредбом члана 436. став 1. Закона о облигационим односима, тако што поверилац може уговором закљученим са трећим, пренети на овога своје потраживање, изузев оног чији је пренос забрањен законом или ако је везано за личност повериоца или које се по својој природи противи преношењу на другог. Однос пријемника и дужника прописан је одредбом члана 440. истог Закона, тако што пријемник има према дужнику иста права која је уступицац имао према дужнику до уступања (став1). Дужник може истаћи пријемнику поред приговора који има према њему и оне приговоре које је могао истаћи уступиоцу до часа када је сазнао за уступање (став 2).

У конкретном случају предмет спора је накнада тужиоцу имовинске штете на име потраживања које није намирено у стечајном поступку вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним капиталом, а ради се о потраживању које је тужиоцу уступљено уговором о уступању потраживања са преносом хипотеке од 17.11.2008. године, који је он закључио са запосленима стечајног дужника који према стечајном дужнику имају потраживање из радног односа, која су пренели на тужиоца. Уступањем потраживања мења се само поверилац, док потраживање остаје у свему неизмењено, што значи да предметно потраживање има исти правни основ који се уступањем није променио. Дакле, ради се о потраживању запослених из радног односа, а не о „комерцијалном“ потраживању, како су погрешно закључили нижестепени судови. Међутим, због погрешне примене материјалног права, није утврђена висина потраживања тужиоца, па Врховни касациони суд није у могућности да преиначи побијану пресуду.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од његовог исхода у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку потребно је да првостепени суд поступи по примедбама из овог решења како би имао могућност да, правилном применом материјалног права о тужбеном захтеву тужиоца донесе нову одлуку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић